

Študijná príručka: Formovanie stredovekých kráľovstiev a storočná vojna

Táto študijná príručka je navrhnutá tak, aby preverila a upevnila vaše vedomosti o kľúčových udalostiach a osobnostiach neskorého stredoveku v Európe, s osobitným zameraním na Francúzsko, Nemecko, Anglicko a storočnú vojnu.

Kvíz s krátkymi odpoveďami

Odpovedzte na nasledujúce otázky v rozsahu 2-3 viet na základe poskytnutého zdrojového textu.

1. Čo bolo „avignonské zajatie pápežov“ a ktorý panovník ho inicioval?
2. Aký bol bezprostredný následok smrti kráľa Filipa IV. pre vládnu dynastiu vo Francúzsku a čo to spôsobilo?
3. Kto bola Jana z Arcu a aký bol jej prínos pre Francúzsko počas storočnej vojny?
4. Ako ovplyvnila storočná vojna Francúzsko a Anglicko z dlhodobého hľadiska?
5. Kto je považovaný za prvého kráľa Anglicka a prečo?
6. Akú zásadnú zmenu priniesol Viliam Dobyvateľ do Anglicka po bitke pri Hastingsse v roku 1066?
7. Čo bola Veľká listina slobôd a k vzniku akej dôležitej inštitúcie viedla?
8. Ako vznikla Svätá ríša rímska a kto bol korunovaný za jej prvého cisára?
9. Aký bol osud Východofranskej ríše po smrti Karola Veľkého, predtým ako ju zjednotil Oto I.?
10. Aké prostriedky používal Filip IV. Pekný na dosiahnutie svojich cieľov a ako je charakterizovaný ako panovník?

Kľúč správnych odpovedí

1. Avignonské zajatie pápežov bola takmer sedemdesiatročná perióda francúzskej kontroly nad pápežskou mocou. Inicioval ho francúzsky kráľ Filip IV. Pekný v 14. storočí, keď prinútil pápežov presťahovať svoje sídlo z Ríma do Avignonu na území Francúzska, aby ich mal pod kontrolou.
2. Čoskoro po smrti Filipa IV. Pekného vymrela dynastia Kapetovcov. O nárok na francúzske územia sa začali hlásiť anglickí kráľi ako príslušníci bočnej vetvy Kapetovcov, čo viedlo k sporu, ktorý vyvrcholil storočnou vojnou.
3. Jana z Arcu bola sedemnásťročná sedliacka dievčina, ktorá priniesla obrat v storočnej vojne. Presvedčila Francúzov, aby sa spojili, postavila sa na čelo ich vojska a pod jej vedením dosiahli významné úspechy proti Angličanom.
4. Dlhá storočná vojna obe krajiny, Francúzsko aj Anglicko, natoľko vyčerpala, že im trvalo dlhší čas, kým sa opäť stali vplyvnými európskymi štátmi.
5. Za prvého kráľa Anglicka je považovaný Alfréd Veľký. Podarilo sa mu zjednotiť väčšinu anglosaských kráľovstiev, ktoré predtým existovali na území dnešného Anglicka.
6. Po víťazstve v bitke pri Hastingsse rozdelil Viliam Dobyvateľ všetky majetky Anglosasov medzi svojich ľudí. Na všetky miesta v štáte dosadil svojich, po francúzsky hovoriacich barónov.
7. Veľká listina slobôd bol dokument z roku 1215, ktorým si mocní šľachtici vydobyli viaceré privilégiá od slabého kráľa Jána Bezzemka. Na základe tejto listiny vznikol nový štátny orgán, Veľká rada, z ktorej sa neskôr zrodil anglický parlament.
8. Svätá ríša rímska (nemecké cisárstvo) vznikla v polovici 10. storočia, keď Oto I. Veľký ovládol neposlušné kniežatá a zmocnil sa území, kde sa hovorilo po nemecky. V roku 962 ho pápež za pomoc proti nepriateľom korunoval za rímskeho cisára.
9. Východofranská ríša sa po smrti Karola Veľkého najprv usilovala ovplyvňovať dianie u Slovanov, napríklad na Veľkej Morave. Napokon sa však rozpadla na viaceré samostatné kniežatstvá.

10. Filip IV. Pekný bol ako panovník veľmi tvrdý a svoje ctižiadostivé ciele uskutočňoval nevyberanými prostriedkami. Hoci bol pekného zovňajšku, jeho metódy vlády boli nekompromisné.

Otázky na esej

Zamyslite sa a sformulujte odpovede na nasledujúce otázky, pričom využite výhradne informácie z poskytnutého textu.

1. Porovnajcie proces formovania štátu a centralizácie kráľovskej moci v stredovekom Francúzsku za vlády Kapetovcov a v Nemecku od čias Ota I. Veľkého. Aké boli hlavné rozdiely vo vývoji panovníckej moci v týchto dvoch ríšach?
  2. Analyzujte príčiny, kľúčové zvraty a dôsledky storočnej vojny. Zamerajte sa na dynastické nároky, vojenskú prevahu a úlohu jednotlivcov, ako napríklad Jany z Arcu.
  3. Opíšte vývoj politickej moci v stredovekom Anglicku od Alfréda Veľkého cez Viliama Dobývateľa až po Jána Bezzemka. Vysvetlite, ako udalosti ako bitka pri Hastingsse a podpísanie Veľkej listiny slobôd formovali anglické kráľovstvo a jeho politické inštitúcie.
  4. Charakterizujte postavu Filipa IV. Pekného. Na základe textu vysvetlite jeho vzťah k pápežskej moci a ako jeho konanie ovplyvnilo postavenie Francúzska v Európe počas jeho vlády.
  5. Vysvetlite, prečo boli dejiny stredovekého Francúzska a Anglicka tak úzko prepojené. Identifikujte a podrobne opíšte minimálne tri dôvody tohto prepojenia spomenuté v texte.
-

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Alfréd Veľký	Anglosaský kráľ (vládol 871-899), ktorý zjednotil väčšinu anglosaských kráľovstiev a je považovaný za prvého kráľa Anglicka. Bol tiež významným učencom.
Anglický parlament	Štátny orgán, ktorý sa zrodil z Veľkej rady, zloženej z vysokých svetských a cirkevných šľachticov. Jeho vznik bol podmienený Veľkou listinou slobôd z roku 1215.
Avignonské zajatie pápežov	Obdobie trvajúce takmer sedemdesiat rokov v 14. storočí, počas ktorého francúzsky kráľ Filip IV. Pekný prinútil pápežov sídliť v Avignone, aby ich mal pod kontrolou.
Dynastia	Významný rod, najčastejšie panovnícky.

Filip IV. Pekný	Francúzsky kráľ z dynastie Kapetovcov, ktorý bol tvrdým panovníkom a svoje ciele uskutočňoval nevyberanými prostriedkami. Počas jeho vlády bolo Francúzsko jednou z najsilnejších európskych krajín.
Hugo Kapet	Najmocnejší francúzsky šľachtic na konci 10. storočia, ktorý nastúpil na trón po vymretí rodu Karolovcov. Stal sa zakladateľom slávnej kráľovskej dynastie Kapetovcov.
Jana z Arcu	Sedemnášťročná sedliacka dievčina, ktorá priniesla obrat v storočnej vojne v prospech Francúzska. Postavila sa na čelo vojska, ktoré pod jej vedením dosiahlo významné úspechy.
Ján Bezzemok	Anglický kráľ, ktorý stratil územia vo Francúzsku. V roku 1215 bol prinútený šľachtou podpísať Veľkú listinu slobôd.
Kapetovci	Slávna francúzska kráľovská dynastia založená Hugom Kapetom. Panovala štvrt tisícročia a postupne posilňovala a zväčšovala územie Francúzska.
Kniežatá	Najmocnejší a najvýznamnejší šľachtici.
Oto I. Veľký	Panovník, ktorý v polovici 10. storočia ovládol nemecké kniežatstvá. V roku 962 bol pápežom korunovaný za rímskeho cisára.
Rímsky cisár	Titul pre panovníkov, ktorí mali nadväzovať na tradície a slávu starovekých rímskych cisárov. V stredoveku bol tento titul udeľovaný pápežom vládcom Svätej ríše rímskej.
Storočná vojna	Dlhá a bezohľadná vojna medzi Anglickom a Francúzskom, ktorá s prestávkami trvala takmer sto rokov (1337-1453). Vznikla zo sporu o nárok na francúzske územia.

Svätá ríša rímska	Zoskupenie štátov (cisárstvo), ktoré nadväzovalo na ríšu Karola Veľkého a staroveký Rím. Jej prvým cisárom bol Oto I. Veľký.
Templári	Rád, ktorého zrušenie sa spája s vládou Filipa IV. Pekného.
Veľká listina slobôd	Dokument z roku 1215, ktorým si anglickí šľachtici vydobyli viaceré privilégia od kráľa Jána Bezzemka. Viedla k vzniku anglického parlamentu.
Viliam Dobyvateľ	Vládca francúzskej Normandie, ktorý v roku 1066 v bitke pri Hastingsse porazil anglického kráľa a ovládol Anglické kráľovstvo.